

Amálie Bulandrová

SdílenýProstor: Počasí

SdílenýProstor: Počasí (scénografický workshop), 14.–16. listopadu 2014, Varšava.

Ve dnech 14. až 16. listopadu 2014 proběhl v polské Varšavě mezinárodní scénografický workshop *SdílenýProstor: Počasí* organizovaný Divadelním institutem Zbigniewa Raszewského ve spolupráci s Pražským Quadriennale scénografie a divadelního prostoru. Workshop se uskutečnil jako součást tříletého výzkumného projektu *SídlenýProstor: Hudba, Počasí, Politika* (*SharedSpace: Music, Weather, Politics*), který si klade za cíl mapovat a propojovat výtvarně-divadelní umělce a teoretiky z nejrůznějších zemí Evropy. Zhruba jednou za půl roku vyústí tyto snahy v setkání, během kterého by se mělo prodiskutovávat a hlouběji reflektovat jedno z vymezených témat jakožto možný vliv na uměleckou tvorbu. Partnerské organizace účastnických zemí vysílají na tato setkání své zástupce, a to zejména z řad studentů či mladých umělců a teoretiků.

Varšavský listopadový projekt se konal v prostorách místního Divadelního ústavu, v menší míře i v přilehlém parku. Nejpočetnější část účastníků tvořili studenti scénografie a její praktici, dále například i herečka, dramaturgyně a studentky architektury, dějin umění či teorie divadla. Program zahájily polské organizátorky Anna Galas-Kosila a Edyta Zielnik. S pomocí prezentace seznámily posluchače s historií a hlavní myšlenkou jak celého projektu, Pražského Quadriennale obecně, tak i Divadelního ústavu. Následně přišla na řadu samotná náplň workshopu, prezentovaná

nejprve Dorotou Ogrodzkou a Sebastianem Świaderem.

Polské duo, s uměleckým pseudonymem „Performeria Warszawy“, se zaměřuje na pojmání prostoru přes nehmatatelné vjemy, jako je například vzduch. Takovéto abstraktní činitele se snaží propojovat s živým tělem, přičemž důraz kladou na soustavné procitování a uvědomování si vlastního hmotného těla v jakémkoliv prostoru. Po kratším teoretickém úvodu proběhla praktická demonstrace. Pod dohledem Doroty a Sebastiana se účastníci (rozdělení do menších skupin) nejprve potýkali s úkoly typu „skok do prázdného prostoru“ či „probouzení těla neznámého člověka“. Z hmatu a intuice se staly ty nejzásadnější smyslové vjemy, vyvolávající na sebe navazující reakce a procesy, které dotvářely výslednou formu každé aktivity. Vždy se jednalo o improvizaci s pouze lehce naznačenou strukturou děje. Finální podoba akce se odvíjela od kolektivní diskuze a následné dohody o formě provedení.

V druhé polovině dne přišlo i konkrétní zadání, a to v podobě žádosti o vytvoření alternativního vstupu do prostoru v rozlehlém parku, který si určovali sami účastníci. Vchod měl přitom zásadně proměnit charakter onoho místa. Na realizaci zvoleného úkolu bylo nabídnuto pouze množství nejrůznějších stuh a vln. Po čase vymezeném na tvorbu se účastníci rozptýlili po parku a vzniklé „vchody“ a přeměněná místa zaskoušeli sami, bez dalších komentářů či

prezentací jejich tvůrců. Nakonec rozdali Dorota se Sebastianem každému malý umělohmotný rámeček, jehož vnitřní část vyplňovala dvouvrstvá fólie. Do konce celého polského setkání měl každý z přítomných účastníků najít předmět, jehož část by bylo možné do fólie v rámečku vložit. Předmět tím měl reprezentovat místo, které k účastníkovi nějakým způsobem promlouvá. Popsaným zadáním se až do neděle Dorota se Sebastianem rozloučili.

Další část programu vyplnilo seznámení s Agnieszka Jelewskou a Michalem Krawczakem. To proběhlo nejdříve v teoretické rovině, tedy především v seznámení s jejich tvorbou a prací na univerzitě Adama Mickiewicze. Držitelé doktorátu z oboru Teorie a dějiny divadla se před několika lety rozhodli oddělit od tamní Katedry divadelní vědy a založit si vlastní výzkumné centrum. Tím se stalo HAT (Humanities/Art/Technology) Research Center vzniklé v roce 2011 jako součást zmíněné univerzity. Zjednodušeně řečeno je jeho snahou seskupovat studenty různých oborů za cílem společného výzkumu. Vedle sebe se tu tak může sejít například kunsthistorik, designér, režisér a inženýr, kteří tak společně pracují na jednom projektu. Zájem a výzkum centra se dotýká nejrůznějších témat jako třeba otázky dopadů techniky a médií na chování určité skupiny lidí ve spojitosti s jejich veřejnou prezentací. Načrtnutá výzkumná otázka se později stala předmětem společné práce účastníků workshopu s Jelewskou s Krawczakem. Ti během svého úvodu navíc operovali s pojmy typu *post-technological city*, *urbanspace*, *muzac* či *sensorium*. Nejen na jejich pozadí nakonec vložili vlastní zájem a výzkum, motivace,

inspirační zdroje a soudobé studie, jež je k realizaci HAT centra vedly.

Po úvodu byl představen poměrně otevřený koncept happeningu, který Agnieszka s Michalem zamýšleli společně s účastníky workshopu uskutečnit. Jako jeho pracovní název se ujalo označení „Lost in transmitting“ a k jeho realizaci byl využit také materiál, jenž si každý z příchozích měl přivést z domova (fotografie a audio nahrávky míst způsobující pocit nervozity). Happening byl zrealizován následující den dopoledne na jednom z nejrůznějších míst centra Varšavy.

Celé sobotní dopoledne zaplnila ona akce v centru města a její následná reflexe, kterou setkání s Agnieszka Jelewskou a Michalem Krawczakem skončilo. Záhy je vystřídal seminář s leaderem třetím – Mikiem Pearsonem. Waleský profesor na Aberystwyth University, odborník na takzvanou theatre archeology a site specific performance, započal svůj seminář stejně jako jeho předchůdci teoretickým úvodem. Během něj například navrhl pět kategorií, druhů či možností vzniku, ve kterých může site specific performance existovat. Dále zdůraznil, že žádná definice pro site specific dle jeho názoru neexistuje a že se tomuto způsobu tvorby dá porozumět jen konkrétními příklady a praxí. Proto si po většinu lekce dopomáhal ukázkami své tvorby, zejména z waleského Národního divadla, kde pravidelně působí. Součástí ukázek byly i výseky záznamů oněch inscenací, na kterých se Pearson podílel. Jelikož šlo o netradiční a vzhledem k místu realizace logisticky poměrně náročné inscenace, rozběhla se v návaznosti na ně živá diskuze. Během ní Pearson ochot-

ně odpovídal na všechny dotazy a snažil se udělat vše, aby probíranému tématu bylo co nejlépe porozuměno. Vzhledem ke skutečnosti, že ani v rámci diskuze se nepodařilo pochopit vše potřebné, vyzval Pearson účastníky workshopu ke kratším pohybovým úkolům. Ty se uskutečňovaly zpravidla ve dvojicích či jiných menších skupinkách a až díky jejich absolvování se u všech podařilo porozumět myšlence a poslání Pearsonova site specific. Waleský profesor se tím v podstatě vrátil na začátek ke svému prohlášení, že definice pro tento způsob inscenování neexistuje a že k jeho pochopení je nutné jej zažít prakticky. Ještě hlubší věcné poznání však nastalo následující den. V nedělních dopoledních hodinách obdrželi účastníci, rozdělení do tří skupin, krátký dramatický text. Na ten měly skupinky (pod Pearsonovým dohledem) vytvořit během několika hodin koncept realizace inscenace zahrnující nejbližší okolí Divadelního institutu. Po prezentaci konceptů a ná-

sledné diskuzi nastalo rozloučení i s Mikiem Pearsonem a odpoledne pokračovalo s prvními školiteli workshopu.

Poslední bod programu celého setkání tvořil návrat k oněm rámečkům rozdaným všem zúčastněným v pátek večer. Rámečky se nyní promítaly na rozlehlou černou zeď, díky čemuž se dovnitř umístěné kusy předmětů několikrát zvětšily a vytvořily tím mnohem abstraktnější obrazce, než jakými původně byly. Zvětšené obrazce měl každý stručně představit a krátce pohybově ztvárnit.

„Rámečkováním“ skončil oficiální program varšavského workshopu, díky kterému měli jeho návštěvníci ojedinělou možnost setkat se se světovými odborníky daných oborů a seznámit se se specifickými rysy jejich tvorby pomocí interaktivních seminářů. Možnost pohovořit si s nimi a prakticky si pod jejich vedením vyzkoušet všemožné aktivity spojené s danou uměleckou tvorbou se stala opravdu ojedinělým zážitkem.